

Sosiaalityön tutkimuksen päivät, Rovaniemi 9.-10.5.2019

TYÖRYHMÄT

1. Ageing and social exclusion across global and local contexts

Workshop coordinators:

Janet Anand, Professor, janet.anand(a)uef.fi, University of Eastern Finland

Riitta-Liisa Kinni, Senior Lecturer, riitta-liisa.kinni(a)uef.fi, University of Eastern Finland

Mari Suonio, University Teacher, mari.suonio(a)uef.fi, University of Eastern Finland

The workshop invites papers examining the mechanism which reproduce the exclusion of older people across local contexts and globally. From example the abuse of older people, deprives older people of their rights, safety and wellbeing and is a recognized global phenomenon, as defined by the World Health Organization. However, the conceptualization of elder abuse and the factors resulting in older people's exclusion can only be understood as a lived experience within a local context. Researching the interface of local experiences and global trends in older people's inclusion and exclusion provides new opportunities and insights as to the ageing experience.

Social exclusion is commonly used to refer to the process that leads to a breakdown in the relationship between society and the individual (Room, 1998). It is a dynamic process, which prevents access to different elements of the social, economic, political or cultural components of everyday life (Walker and Walker, (1997). Older people who because of their increasing age, vulnerability, gender, ethnicity, social and family relations, health, income, housing, means of communication may be at risk of social exclusion in some form or another. The ageing process triggers new questions of identity and vulnerability. Older men whose sense of masculinity, was shaped by war, conflict, and criminal activity may find themselves further marginalized in older age, although ageing may also offer new ways of exploring gender identities. Ageing in the prison system is an example of double-marginalization as older prisoners do not have access to the same level of health and wellbeing as older people in the community.

Social exclusion and social isolation and loneliness are closely associated. Increasing digitalization represents both new sources of social exclusion together with exciting opportunities for social inclusion. Increasingly older people are left living out their later years in regional and rural areas which lack the social care and support and social resources needed to keep them independent and maintain a quality of life.

The session invites papers discussing theoretical and empirical studies that are related to ageing and social exclusion in global and local contexts. We accept both preliminary research papers or plans, and presentations of research findings.

2. Transnationality and belonging in social work research/ Transnationaali ja kuuluminen sosiaalityön tutkimuksessa

Workshop coordinators:

Hanna Kara, Postdoctoral Researcher, University of Helsinki, hanna.kara(a)helsinki.fi

Pia Eriksson, Senior Lecturer, Swedish School of Social Science, pia.k.eriksson(a)helsinki.fi

This workshop continues discussions on the understandings, uses and applicability of the concept of belonging in social work research. Belonging is closely connected to both inclusion and exclusion and therefore speaks also of (un)deservingness. In accordance to the general theme of the Annual Conference, we aim specifically to tackle belonging inside the global and transnational realities of contemporary societies. How do the local and global or transnational intertwine in experiences and processes of belonging, or are they at odds with each other? How to conduct ethically sensitive social work research on experiences of (un)belonging?

We welcome theoretical/conceptual, empirical/methodological, as well as practical papers, for example on: belonging in different family contexts, e.g. blended families, adoptive families, foster families; belonging to a society or nation; transnational mobility and belonging; intersectional understanding of belonging; politics of belonging, belonging and identity.

The language of the presentations can be Finnish, Swedish or English. The working language(s) will be decided at each session accordingly.

Transnationaali ja kuuluminen sosiaalityön tutkimuksessa

Työryhmän koordinaattorit:

Hanna Kara, tutkijatohtori, Helsingin yliopisto, hanna.kara(a)helsinki.fi

Pia Eriksson, yliopistonlehtori, Social- och kommunalhögskolan, pia.k.eriksson(a)helsinki.fi

Työryhmässä jatketaan keskustelua siitä, kuinka kuulumisen käsitettä määritellään ja käytetään sosiaalityön tutkimuksessa. Kuulumisessa on kyse hyväksytyksi tulemisesta ja turvallisuuden tunteesta, mutta myös laajemmin mukaan ottamisesta ja pois sulkemisesta. Millä tavoin kuulumista ja osallisuutta sekä toisaalta kuulumattomuutta oikeutetaan?

Sosiaalityön tutkimuksen päivien tämänvuotista teemaa mukaillen painotamme erityisesti kuulumisen kokemuksia ja prosesseja transnationaaleissa eli ylijämaissa konteksteissa. Millä tavoin paikallinen ja globaali limittyvät kuulumisen neuvotteluissa? Entä millaisia eettisiä haasteita kuulumisen tutkimuksessa kohdetaan?

Toivotamme tervetulleiksi teoreettiset/käsitteelliset, empiiriset/metodologiset ja käytännön työhön liittyvät esitykset esim. seuraavista aiheista: kuuluminen perheisiin, esim. uusperheet, adoptioperheet, sijaisperheet; kuuluminen yhteisöön ja yhteiskuntaan; transnationaali liikkuvuus ja kuuluminen; intersektionaalinen ymmärrys kuulumisesta; kuulumisen politiikka; identiteetin ja kuulumisen välinen suhde.

Työryhmän esitykset voivat olla suomen-, ruotsin- tai englanninkielisiä. Työskentelykielistä sovitaan tapauskohtaisesti.

3. Sosiaalityön tutkimus globaalissa ja lokaalissa muutoksessa

Työryhmän koordinaattorit:

Katja Kuusisto, yliopistonlehtori, Tampereen yliopisto, katja.kuusisto(a)tuni.fi

Heli Valokivi, yliopistonlehtori, Tampereen yliopisto, heli.valokivi(a)tuni.fi

Sosiaalityö on globaalisti tunnustettu professio ja tiedeyhteisö, jonka piirissä tehdään tutkimusalueeltaan laaja-alaista yhteiskuntatieteellistä tutkimusta. Sosiaalityön tutkimusta haastavat globaalit ja lokaalit taloudelliset, poliittiset ja sosiaaliset muutokset. Mitä nämä edellyttävät sosiaalityön tutkimuksen teorialta, käsitteiltä ja metodologialta sekä tutkimuksen tekemisen tavoilta? Työryhmässä kysytään mitä reunaehtoja muuttuvat hallinnolliset, professionaaliset ja teknologiset rajat sekä globaalisti ja lokaalisti uudelleenmuotoutuvat vastuut asettavat sosiaalityön tutkimuksen tekemiselle. Kiinnostus kohdistuu sosiaalityön tutkimuksellisiin ratkaisuihin, haasteisiin ja hyviin käytäntöihin, jolloin työryhmässä esitettävien tutkimusten sisällölliset teemat toimivat esimerkkeinä siitä, miten tämän ajan haasteisiin sosiaalityön tutkimuksessa tartutaan. Vastauksia etsitään teoreettisen, käsitteellisen ja metodologisen monimuotoisuuden jäsenysten ja yhteisen keskustelun avulla.

Kutsumme osallistujia keskustelemaan työryhmäämme sosiaalityön tutkimuksen suunnista ja tulevaisuuden avauksista globaalissa ja lokaalissa muutoksessa. Työryhmäämme ovat tervetulleita esitykset, jotka perustuvat meneillään tai suunnitteilla oleviin tutkimuksiin ja kehittämishankkeisiin.

4. Structural Social Work and Environmental (In)Justice

Workshop coordinators:

Aila-Leena Matthies, Jyväskylän yliopisto, Aila-Leena.Matthies(a)chydenius.fi

Kati Närhi, Jyväskylän yliopisto, Kati.narhi(at)jyu.fi

Satu Ranta-Tyrkkö, Jyväskylän yliopisto, satu.ranta-tyrkkö(at)jyu.fi

“The communities most affected by environmental injustices are often the same communities where social workers are entrenched in service provision at the individual, family, and community level” (Teixeira & Krings, 2015). Quality of living environment and the power to influence it are significant factors for wellbeing and social inclusion. Even in Finland, rapid changes in urban and rural living environment, growing economic interest in the exploitation of natural resources, and the impact of climate changes are causing new forms of injustice.

Structural social work is expected to promote environmental justice, too. It should bring the issues of social wellbeing and living environment together and listen to the voices of concerns of people.

The workshop offers a possibility to discuss the topic of Environmental justice in US and its empirical research with visiting professor Amy Krings from Loyola University in Chicago. We will discuss, how local and global environmental issues of justice can be identified and tackled by the means of social work practice and social work research. Further, the opportunities of structural social work will be analysed. We expect empirical and theoretical papers as well as practice case presentations. They can approach the interconnection between social work and environmental justice as well as structural social work from various perspectives in local, individual and global contexts. The language of the presentation can be Finnish or English.

5. Ihmisen hyvinvoinnin kokonaisuuden haltuunoton lähestymistavat, menetelmät ja käytännöt sosiaalityössä

Työryhmän koordinaattorit:

Hanna Rekola, erikoissuunnittelija, Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus Socca, hanna.rekola(a)hus.fi

Petteri Paasio, tutkija, Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus Socca, petteri.paasio(a)hus.fi

Globaalissa sosiaalityössä ja laajemmin hyvinvoinnin tutkimuksessa yksi keskeinen haaste on jo pitkään ollut ihmisten hyvinvoinnin kokonaisuuden haltuunotto. Tämä on ollut välttämätöntä, koska liian helposti hyvinvoinnin osalta painotetaan vain tiettyjä asioita ja sen sijaan hyvinvoinnin kannalta jotkut keskeiset ulottuvuudet jäävät huomiotta. Kuuluisia esimerkkejä ovat Amartya Senin ja Martha Nussbaumin Capabilities –viitekehys ja mittari.

Hyvinvoinnista (Well-being) on muodostunut vilkas tieteidenvälinen ja monitieteinen tutkimuskokonaisuus niin kansainvälisellä kuin kansallisella tasolla, jossa kosketuspinta sosiaalityöhön ei välttämättä ole ollut erityisen tiivis.

Suomessa lainsäädäntö on jo pitkään määritellyt lastensuojelun sosiaalityöntekijälle keskeisen vastuun lapsen hyvinvoinnin tukemiseen ja turvaamiseen tähtäävästä kokonaisprosessista. Kuitenkin edelleen olennainen ja osin ratkaisematon ammatillinen kysymys on, mistä viitekehyksestä ja millä menetelmillä ja välineillä lapsen hyvinvoinnin kokonaisuutta tulisi tarkastella. Myös sosiaalihuoltolaki (SHL 15§) määrittelee sosiaalityön ylipäätään toimintana, jossa pitäisi ottaa haltuun kolme asiaa: asiakkaan tarpeiden kokonaisuus, asiakkaiden palvelujen kokonaisuus ja asiakkaan kokonaishyvinvoinnin muutos.

Tulevaisuuden keskeinen haaste globaalisti ja lokaalisti on, kuinka toteutetaan palveluintegraatio niiden henkilöiden osalta, joiden hyvinvointi on vakavasti tai pitkäaikaisesti vaarantunut. Asiaan on tarjolla erilaisia menetelmiä kuten eri toimijoiden yhteiset asiakassuunnitelmat. Näyttäisi kuitenkin siltä, että keskeinen edellytys palveluintegraation toteuttamiselle on kaikkien toimijoiden (mukaan lukien asiakas) yhteisesti jakama jäsenitys ihmisen hyvinvoinnin kokonaisuudesta. Tämän jäsenityksen pohjalta on sitten mahdollista yhdessä suunnitella erilaista työnjakoa.

Rakenteellisen sosiaalityön tietopojaksi sosiaalihuoltolaki määrittää tiedot ihmisten tarpeista ja palvelujen vaikuttavuudesta. Kumpakaan tietoa ei voi luotettavasti tuottaa ilman riittävän konkreetista jäsenitystä ihmisen hyvinvoinnin kokonaisuudesta.

Työryhmään toivotaan tutkimuksia, selvityksiä tai käytännön kuvauksia lähestymistavoista, menetelmistä tai käytännöistä, miten sosiaalityössä on otettu haltuun ihmisten hyvinvoinnin kokonaisuutta.

6. Globaali sosiaalityö – uuteen asiantuntijuuteen

Työryhmän koordinaattorit:

Miina Kaartinen, väitöskirjatutkija, Tampereen yliopisto, miina.kaartinen(a)tuni.fi

Marja Katisko, yliopettaja, Diakonia-ammattikorkeakoulu, marja.katisko(a)diak.fi

Ari Nieminen, lehtori, Diakonia-ammattikorkeakoulu, ari.nieminen(a)diak.fi

Yhteisöt ympäri maailmaa ovat voimakkaiden taloudellisten, poliittisten, sosiaalisten ja ekologisten muutosten ja kriisien vaikutuspiirissä. Sosiaalityössä kertyy jatkuvasti olennaista tietoa näiden muutosten vaikutuksesta ihmisten arkeen, muutosten reunaehdoista sekä palvelujärjestelmien epäkohdista. Sosiaalityön asiantuntijuuden erityispiirre on sen vahva kiinnittyminen ihmisten arkielämään että laajempaan yhteiskunnalliseen tehtävään.

Tällä hetkellä sosiaalityön piirissä ei voida sivuuttaa ilmiöitä, joiden juuret ovat usein laajemmissa poliittisissa, taloudellisissa ja kulttuurisissa muutoksissa, mutta joiden seuraukset ovat läsnä paikallisesti. Sosiaalityön asiantuntijuuden keskeisin elementti tällä hetkellä on uudenlaisen paikan ottaminen globaalissa, yhteiskunnallisessa, paikallisessa ja alueellisessa muutoksessa. Sosiaalityön asiantuntijuuden puitteissa olisi kyettävä arvioimaan kokonaisiin ihmisryhmiin kohdistuvia poliittisia ja viranomaispäätöksentekoa (esimerkiksi paperittomuus tai muodollisia oikeuksia vailla olevien yksilöiden ja perheiden perustuslailliset, kansainvälisiin sopimuksiin ja ihmisoikeuksiin perustuvat oikeudet).

Globalisaation ja siihen liittyvän globaalin liikkuvuuden seurauksena sosiaalityön tulkintakehyksiä ja asiakkaan mallitarinoita on katsottava laajemmin kuin esimerkiksi kansallisesti muodostuneesta työntekijä-asiakas näkökulmasta. Kysymys sosiaalityöntekijän institutionaalisesta vallankäytöstä ja siihen liittyvästä asiantuntijuudesta asettuu nyt toisin. Sosiaalityöntekijöiden on asetettava entistä enemmän instituutioiden ulkopuolelle ja suhteisiin globaalien verkostojen, asiakasryhmien ja erilaisten yksilöiden kanssa. Joskus tämä voi merkitä asiakkaan edun puolustamista suhteessa kansalliseen hyvinvointivaltioon.

On tärkeää, että sosiaalialan koulutuksessa, työkäytännöissä sekä toimintaympäristöissä suunnattaisiin pois omien opillisten käytäntöjen pohdinnasta ja kiistelystä kohti aiempaa syvällisempää ymmärrystä ekologisten, taloudellisten ja sosiaalisten prosessien kytkeytymisestä toisiinsa. Suhteessa talouteen, politiikkaan ja ympäristökysymyksiin sosiaalityön vastuulla onkin asioiden sosiaalisen puolen avaaminen ja työstäminen siten, että muiden alojen toimijat ja päättäjät voivat sitä ymmärtää.

Sosiaalityöllä on, tai sillä tulisi olla, tutkimukseen perustuvaa kompetenssia osallistua yhteiskunnalliseen ja globaaliin keskusteluun. Jotta toiminta olisi tulevaisuuteen suuntautuvaa ja vaikuttavaa eikä pelkästään kriiseihin reagoimista, olisi tärkeää keskustella laaja-alaisesti tutkimuskohteiden asettamisesta, kehittämiskohteiden valinnasta, kehittämistavoitteiden asettamisesta ja muutoksen aikaansaamisesta.

Työryhmään toivotetaan tervetulleiksi teoreettisia, empiirisiä ja käytännön kokemuksista kertovia esityksiä, joissa käsitellään sosiaalityötä ja sen asiantuntijuutta globalisoituneessa maailmassa.

7. Erososiaalityö

Työryhmän koordinaattorit:

Aino Ritala-Koskinen, yliopistonlehtori, Tampereen yliopisto, aino.ritala-koskinen(a)tuni.fi

Leena Autonen-Vaaranieniemi, yliopistonlehtori, Tampereen yliopisto, leena.autonen-vaaranieniemi(a)tuni.fi

Vanhempien ero on sosiaalityössä monin tavoin tuttu ilmiö. Esimerkiksi lastensuojelun avohuollon asiakkaista noin puolet on kokenut vanhempien eron. Sosiaalityöntekijöiden vahvistamien lapsen huoltosopimusten sekä oikeudelle laatimien olosuhdeselvitysten määrä on vuosittain kymmenissä tuhansissa. Eroja kuitenkin myös vierastetaan ja vältellään - eroon liittyviä ongelmia ei mielellään nähdä nimenomaisesti lastensuojelun asiana. Vaikeat, toistuvasti uudelleen viriävät korkean konfliktin eroriidat työllistävät sosiaalityöntekijöitä tuntuvasti. Viimeaikaisessa eropalvelujen kehittämistyössä eroauttamisen perusvalmiuksien ajatellaan kuuluvan kaikille lapsiperheitä kohtaaville ammattilaisille ja samalla on kirkastettu kuvaa siitä, miten palvelujärjestelmä vastaa eri asteisiin ero-ongelmiin ja avun tarpeisiin.

Toivomme työryhmään esityksiä erilaisista erososiaalityöhön liittyvistä näkökulmista.

8. Palvelumuotoilua sosiaali- ja terveysalalle

Työryhmän koordinaattorit:

Tarja Juvonen, yliopistonlehtori, Lapin yliopisto, tarja.juvonen(a)ulapland.fi

Mari Suoheimo, tutkija, Lapin yliopisto, mari.suoheimo(a)ulapland.fi

Sosiaali- ja terveysala on herännyt palvelumuotoiluun (Service Design), mutta edelleen on tarpeen ymmärtää mitä näiden alojen toiminnallinen ja teoreettinen vuoropuhelu voi tarkoittaa ja tuoda tullessaan. Palvelumuotoilun keskeisenä tavoitteena, kuten osaltaan myös sosiaali- ja terveysalan, on pyrkiä saamaan erilaiset palvelut ja toimintatavat vastaamaan käyttäjien tarpeita, tunnistamaan kyseessä olevat vaikeatkin ongelmat sekä etsimään parhaat ratkaisut näihin ongelmiin niin yksilö- kuin organisaatiotasolla. Ketterä kokeilevuus, eri osapuolien osallistaminen kollaboratiivisesti, asiakasnäkökulman keskeisyys sekä tulevaisuuteen suuntaaminen ovat keskeisiä elementtejä sosiaali- ja terveysalan palvelumuotoilussa.

Työryhmässämme pohditaan erilaisia tapoja yhdistää sosiaali- ja terveysala sekä palvelumuotoilu. Esitysten näkökulmakirjo voi olla laaja. Toivotamme työryhmäämme tervetulleiksi niin empiiriset, metodologiset kuin teoreettiset esitykset. Esityskielet: suomi ja englanti.

Service Design for Social and Health Care

Workshop coordinators:

Tarja Juvonen, University Lecturer, University of Lapland, tarja.juvonen(a)ulapland.fi

Mari Suoheimo, Researcher, University of Lapland, mari.suoheimo(a)ulapland.fi

The Social and Health Care sector has awakened to Service Design, but it is still necessary to understand what the functional and theoretical dialogue of these areas could mean and what it can bring along. The main goal of service design, as well as social and health care, is to strive for different services and ways of working to meet the needs of users, identify the most difficult problems involved, and find the best solutions to these problems at both individual and organizational level. Agile experimentation, the involvement of the various parties, the focus of the client perspective and the direction to the future are key elements in the design of social and health services.

Our workshop discusses different ways to combine social and health care and service design. Empirical, methodological or theoretical presentations are welcomed.

Workshop languages: Finnish, English.

9. Kansalaisten osallisuuden vahvistaminen muuttuvissa paikallisissa ja valtakunnallisissa palvelurakenteissa

Työryhmän koordinaattorit:

Mari Kivistö, tutkimuspäällikkö, Lapin yliopisto mari.kivisto(a)ulapland.fi

Marjatta Martin, tutkimuspäällikkö, Lapin yliopisto marjatta.martin(a)ulapland.fi

Osallisuuden tavoite yhdistää sosiaalityön eri tehtäviä ja orientaatioita palvelujärjestelmän paikallisilla, alueellisilla ja valtakunnallisella tasolla. Osallisuus voidaan tulkita paitsi demokraattisen kansalaisyhteiskunnan tunnusmerkiksi myös perustavanlaatuiseksi ihmisoikeudeksi. Osallisuudella tarkoitetaan kansalaisen kokemusta merkityksellisestä mukana olost ja kuulluksi tulemisesta sekä mahdollisuudesta vaikuttaa omassa arjessaan, erilaisissa yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Osallisuus on myös yksi sosiaalityön arvoista. Sosiaalityössä tavoitteena on sekä asiakasosallisuuden vahvistuminen että laajempi yhteiskunnallinen osallisuus. Palvelujärjestelmässä työskenteleville asiakkaan ja kansalaisen osallisuus on myös ammatilliseen ja eettiseen osaamiseen liittyvä kysymys.

Työryhmässä keskustellaan omannäköisen ja merkityksellisen elämän rakentamiseen tukea tarvitsevien kansalaisten osallisuuden vahvistamisesta. Ryhmään voidaan tarjota sekä tieteelliseen tutkimukseen että tutkimukselliseen kehittämistoimintaan perustuvia esityksiä.

Esityksiä toivotaan sosiaalityön eri asiakasryhmiä, kuten nuoria, aikuisia, osatyökykyisiä, vammaisia, mielenterveyskuntoutujia tai ikääntyneitä, koskien. Osallisuutta voi esityksissä tarkastella esimerkiksi suhteessa palvelujärjestelmään, työhön, toimeentuloon tai laajemmin merkitykselliseksi koettuun elämään. Myös eri tieteenalojen näkökulmat ovat tervetulleita, sillä monet osallisuuden rakentamisen keskeisistä elementeistä ovat yhteisiä ja niitä voidaan hyödyntää palvelujärjestelmän eri sektoreilla. Toisaalta aidon osallisuuden saavuttamiseksi myös eriytyvät ja yksilölliset tekijät on tunnistettava.

10. Maahanmuuttajien vastaanotto- ja kotouttamistyön arki, asiantuntijuus ja etiikka

Työryhmän koordinaattorit:

Kati Turtiainen, yliopistonlehtori, Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus
Chydenius, kati.turtiainen(a)chydenius.fi

Tiina Sotkasiira, yliopistotutkija, Itä-Suomen yliopisto, tiina.sotkasiira(a)uef.fi

Sosiaalityötä on luonnehdittu arkielämän normaaliutta, sujuvuutta ja jatkuvuutta ylläpitäväksi ammatiksi, jonka tavoitteena on ihmisten hyvinvoinnin lisääminen. Viime aikoina myös maahanmuuttajien kotoutumista on alettu määritellä saman tyyppisistä lähtökohdista käsin. Jos aiemmin maahanmuuttajien integraatiota koskevissa tutkimuksissa painotettiin erilaisten kulttuuristen ja yhteiskunnallisten kompetenssien hankkimista, määritetään nykyisin kotoutumista suhteessa yleisempiin hyvinvoinnin, kuulumisen ja autonomian kokemuksiin. Ajatellaan, että kotoutumista tapahtuu moninaisissa, kotoutujan osallisuutta ja toimijuutta vahvistavissa kohtaamisissa, jotka voivat olla luonteeltaan viranomaiskohtaamisia, erilaisia asiakassuhteita tai epämuodollisia, vertaissuhteiksi rakentuvia kohtaamisia. Kotouttamistyö on ammattimaistunut ja se on luonteeltaan moniammatillista. Työtä tekevät niin vapaaehtoiset kuin yritysten ja julkisen vallan palveluksessa työskentelevät ammattilaiset.

Vastaanotto- ja kotouttamistyötä tehdään usein verraten hauraassa yhteiskunnallisessa asemassa olevien ihmisten kanssa. Erityisesti turvapaikanhakijat voivat olla usein riippuvuussuhteessa heitä lähellä oleviin ihmisiin ja alttiita jopa hyväksikäytölle. ”Kotouttajan” ja ”kotoutuvan” välisissä kohtaamisissa voi olla läsnä myös kontrollin elementti suhteessa niihin, joiden integroituminen ei onnistu vaikeuksista. Kotouttamispolitiikkoja ja kotouttamisen käytäntöjä onkin syytä tarkastella myös kriittisesti, vallankäytön ja hallinnan näkökulmista. Myös tutkimuksessa tulisi huomioida ne erityiset eettiset vaatimukset, jotka koskevat haavoittuvassa asemassa olevien tutkimista. Keskustelua tarvitaan paitsi vastaanotto- ja kotouttamistyön pelisäännöistä, myös turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten parissa tehtävän tutkimuksen etiikasta.

Toivotamme työryhmäämme tervetulleiksi niin empiiriset, teoreettisen kuin metodologiset esitykset, jotka käsittelevät turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten vastaanottotyötä sekä kotouttamistyötä eri maahanmuuttajaryhmien parissa. Aihetta voi tarkastella maahanmuuttajien, ammattilaisen tai vapaaehtoisten näkökulmista sekä näitä yhdistäen. Esityksissä voidaan painottaa sosiaalityön ammattilaisten näkökulmia tai käsitellä vastaanotto- ja kotouttamistyötä tätä laajemmin. Lisäksi tarjoamme tilaisuuden myös kentän toimijoille valmistella omia puheenvuorojaan ja tulla paikalle refleктоimaan työtään yhdessä tutkijoiden kanssa. Vuorovaikutusta kentän toimijoiden ja tutkijoiden välillä on syytä vahvistaa, jotta tutkimus osaa huomioida niin maahanmuuttaneiden kuin heidän parissaan toimivien vapaaehtoisten ja ammattilaisten kokemusten moninaisuuden. Vastaavasti tutkimus voi nostaa esiin kriittisiä havaintoja ja osallistua keskusteluun vastaanotto- ja kotouttamistyön kehittämisestä.

11. Valinnanvapaus sosiaalityössä

Työryhmän koordinaattorit:

Aija Kettunen, asiantuntija ja aluekoordinaattori, Diakonia-ammattikorkeakoulu
aija.kettunen(a)diak.fi

Tuula Pehkonen-Elmi, asiantuntija Diakonia-ammattikorkeakoulu tuula.pehkonen-
elmi(a)diak.fi

Elina Pekonen, sosiaalityöntekijä ja lehtori, Diakonia-ammattikorkeakoulu
elina.pekonen(a)diak.fi (yhteystiedot päivittyvät 1.1.2019)

Valinnanvapauden vahvistaminen on yksi sote-uudistuksen keskeisimpiä tavoitteita. Valinnanvapauden vahvistamisen ajatellaan lisäävän asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia ja parantavan palvelujen saatavuutta ja laatua. Työryhmässä keskustellaan valinnanvapauden mahdollisuuksista ja haasteista asiakkaan ja työntekijän välillä. Miten ymmärrämme valinnanvapauden sosiaalityössä? Mitä valinnanvapauden lisääntyminen vaatii työntekijältä ja asiakkaalta? Millaisia vallan ja hallinnan kysymyksiä valinnanvapauteen liittyy? Miten asiakkaita tuetaan palvelujen etsimisessä ja löytämisessä? Millaisten menetelmien ja palvelujen järjestämistapojen avulla asiakkaan valinnanvapautta voidaan lisätä?

Henkilökohtainen budjetointi (HB) on yksi valinnanvapautta vahvistavista palvelujen järjestämistavoista, johon työryhmässä on mahdollista tutustua yhden esityksen kautta.

Tervetuloa työryhmään keskustelemaan ja esittelemään aiheeseen liittyviä kehittämisideoita, alustuksia ja tutkimuksia.

12. Päätöksenteko lastensuojelussa

Työryhmän koordinaattorit:

Rosi Enroos, tutkijatohtori, Tampereen yliopisto, Rosi.Enroos(a)tuni.fi

Essi Julin, väitöskirjatutkija, Tampereen yliopisto, Essi.Julin(a)tuni.fi

Lastensuojelussa tehdään monenlaisia lasten ja perheiden elämään vaikuttavia päätöksiä. Huostaanotto on lastensuojelussa tehtävistä päätöksistä laajimmin tunnettu ja vahvasti perhesuhteisiin vaikuttava interventio, mutta huostaanoton lisäksi lastensuojelussa tehdään myös monia muita päätöksiä: päätetään esimerkiksi lastensuojeluasiakkuuden alkamisesta ja lopettamisesta, avohuollon tukitoimista, sijaishuoltopaikasta, yhteydenpidon rajoittamisesta ja niin edelleen. Suomalaisessa lastensuojelussa sosiaalityöntekijä käyttää laajaa institutionaalista valtaa päätöksenteossa. Päätöksiä tehdään kuitenkin myös rakenteellisesti monissa paikoissa, kuntien lastensuojelun lisäksi esimerkiksi hallinto-oikeuksissa. Lisäksi päätöksentekoa koskevat toimintakäytännöt vaihtelevat alueellisesti ja paikallisesti.

Tiedämme tutkimuksellisesti lastensuojelun päätöksenteosta ja päätöksentekoprosesseista vain niukasti. Miten ja millaisten tietojen pohjalta päätöksiä konkreettisesti tehdään ja miten esimerkiksi asiakkaat osallistuvat päätöksentekoon? Millaisia ovat päätöksenteon rajat ja vastuut ja millaisia muutoksia vuosien saatossa lastensuojelun päätöksenteossa on tapahtunut?

Lastensuojelun toimintaympäristöt ja päätöksentekoon liittyvät puitteet ovat tällä hetkellä muutoksessa: käynnissä oleva lastensuojelun kokonaisuudistus ja siinä painotettu systeeminen ajattelu pyrkii jakamaan vastuuta lapsen asioihin liittyvissä päätöksissä useammalle työntekijälle ja organisaatiolle. Millaisia asioita tämä tuo pohdittavaksi päätöksenteon näkökulmasta? Päätöksentekoa lastensuojelussa on myös teoreettisesti jäsennetty varsin vähän.

Työryhmään toivotaan esityksiä, jotka valottavat lastensuojelun päätöksentekoa jostain näkökulmasta. Esitys voi kiinnittyä esimerkiksi tutkimushankkeen lähtökohtien tai tulosten esittelyyn, lastensuojelun päätöksenteon teoretisointiin, sen tutkimisen metodologisiin kysymyksiin tai lastensuojelun päätöksenteon etiikkaan.

13. Asiakasturvallisuus sosiaalityössä

Työryhmän koordinaattorit:

Aini Pehkonen, professori (ma.), Itä-Suomen yliopisto, [aini.pehkonen\(a\)uef.fi](mailto:aini.pehkonen(a)uef.fi)

Sanna Lähteinen, suunnittelija Sosnet / Lapin yliopisto, [sanna.lahteinen\(a\)ulapland.fi](mailto:sanna.lahteinen(a)ulapland.fi)

Sosiaalihuoltolakiin (2009) on kirjattu asiakasturvallisuuden käsite, mutta sen sisältöä ei ole kuitenkaan määritelty sosiaalihuollossa täsmällisesti. Sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontavirasto Valvira on määritellyt asiakasturvallisuuden tarkoittamaan sosiaalityössä palveluiden järjestämistä, tuottamista ja toteuttamista siten, etteivät asiakkaan fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja taloudellinen turvallisuus vaarannu.

Haastamme teidät pohtimaan kanssamme, mistä puhumme, kun puhumme asiakasturvallisuudesta sosiaalityössä. Mitä asiakasturvallisuus tarkoittaa asiakkaalle ja hänen läheisilleen, miten asiakasturvallisuutta edistetään ja miten sen toteutumista valvotaan? Mitä asiakasturvallisuuden toteutuminen edellyttää sosiaalityöntekijältä ja työyhteisöltä? Miten sosiaalityöntekijän toimijuutta ja osaamista voidaan arvioida asiakasturvallisuuden näkökulmasta?

Toivomme tähän työryhmään esityksiä käytännön toimijoilta, perus- ja jatko- opiskelijoilta ja tutkijoilta. Esitykset voivat olla kokemuksellisia puheenvuoroja, tutkimusideoita, alustavia tutkimustuloksia tai valmiin tutkimuksen esittelyä.

14. Digitaalisuus lastenoikeuksien, ilmiöiden ja palveluiden näkökulmasta sosiaalityössä

Työryhmän koordinaattori:

Hanna-Leena Laitinen, sosiaalityöntekijä, asiantuntija/ Pelastakaa Lapset ry Lasten suojele ja Nettivihje

Euroopan neuvosto on tuottanut kesäkuussa 2018 vahvan kannanoton (<https://rm.coe.int/guidelines-to-respect-protect-and-fulfil-the-rights-of-the-child-in-th/16808d881a>) lapsen oikeuksista digitaalisessa mediassa. Kananotossa kehoitetaan kaikkia jäsenmaita tarkastelemaan lainsäädäntöä, toimintaohjeita, käytäntöjä sekä varmistamaan lapsen oikeuksien toteutuminen. Valtioiden tulee varmistaa, että myös yritykset ja muut oleelliset toimijat ottavat vastuun ihmisoikeuksien toteutumisesta ja mahdollisista rikkomuksista digitaalisessa mediassa. Euroopan neuvoston mukaan lapselle on turvattava ajantasainen, kohtuuhintainen ja turvallinen pääsy digitaaliseen mediaan, sillä rajoitettu pääsy heikentää lapsen oikeuksien toteutumista. Julkisissa tiloissa tulee olla ilmainen pääsy digitaalisen median palveluihin ja on varmistettava, ettei lapsi altistu digitaalisen median lapsille sopimattomalle sisällölle. Valtioiden tulee tarjota lapsille tietoa heidän oikeudestaan mielipiteen ilmaisuun sekä yhtä lailla siihen, miten toisten oikeuksia kunnioitetaan digitaalisessa ympäristössä. Lapsille tulee tarjota tietoa laeista ja siitä miten mahdollisissa ongelmatilanteissa toimitaan. Euroopan neuvosto pitää erittäin tärkeänä, että lapsille tuotetaan laadukasta materiaalia aiheesta.

Suomella ja suomalaisessa sosiaalityössä meillä on valmiuksia olla edelläkävijä ja näyttää mallia lapsen oikeuksien toteutumisesta digitaalisessa mediassa ja palveluissa. Suomi voi hyödyntää monipuolista digiosaamista ja tuottaa esimerkiksi laadukasta lapsille suunnattua materiaalia sekä tehdä tieteellistä tutkimusta. Sosiaalityön rooli erilaisten digitaalisten ympäristöjen kehittyessä muuttuu ja yhä uudenlaisia ilmiöitä ja toisaalta palvelutarpeita syntyy. Miten sosiaalityössä näemme digitaalisuuden tällä hetkellä etenkin lasten asioissa, palveluissa sekä millaisia ilmiöitä digitaalisuuteen kuuluu tämän hetken Suomessa?

15. Perheet, muuttuvat rajat ja vastuut

Työryhmäkoordinaattorit:

Henna Pirskanen, tutkijatohtori, Jyväskylän yliopisto, [henna.pirskanen\(a\)jyu.fi](mailto:henna.pirskanen@jyu.fi)

Kati Kallinen, yliopistonlehtori, Lapin yliopisto, [kati.kallinen\(a\)ulapland.fi](mailto:kati.kallinen@ulapland.fi)

Työryhmässä pohditaan sosiaalityön päivien teemaa mukaillen muuttuvia rajoja ja vastuuta perheiden kontekstissa. Perheiden monimuotoisuuden ajatuksen mukaisesti perhe voi tarkoittaa esimerkiksi ydinperhettä, uusperhettä, transnationaalista perhettä, sateenkaariperhettä tai sijaisperhettä. Yhteiskuntamme erilaiset haasteet, globaalit ja sosiaaliset muutokset liittyvät myös perheiden ja perhesuhteiden muutokseen ja uudelleenmäärittelyihin. Mitä ovat perheiden rajat, ja entä mitä ovat perheiden vastuu, hyvinvointi tai perheiden kokema oikeudenmukaisuus? Kuinka nämä teemat näkyvät perheiden, lasten ja vanhempien kanssa tehtävässä sosiaalityössä ja tutkimuksessa?

Työryhmään ovat tervetulleita niin alustukset, jotka käsittelevät perheitä sosiaalityön käytännön ja tutkimuksen näkökulmista, kuin myös yleisemmin perheitä ja perhesuhteita käsittelevät esitykset. Esitykset voivat perustua empiirisiin aineistoihin, olla käytäntöpohjaisia katsauksia tai esimerkiksi käsitteellisteoreettisia/metodologisia pohdintoja aihepiiristä.